

กพท. รับที่ ๙๒
วันที่ ๕-7 พ.ค. ๒๕๖๑
เวลา ๑๒.๓๐ น.

12004
A พ.ค ๖๑ 13.53

ที่ สม ๐๐๐๙/ ๐๐๑

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา
อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๖ - ๗ ถนนแจ้งวัฒนะ
แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กทม. ๑๐๒๑๐

๑) พฤษภาคม ๒๕๖๑

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

รหัสเรื่อง : สท7686 สพ๓

วันที่ : ๕6319/61 ๑ กย

วันที่ : 07 พ.ค. 61 เวลา : 13:46

เรื่อง ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

กราบเรียน นายกรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนารายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๑๓๒/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๑ จำนวน ๑๐๐ ชุด

ด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ขอเสนอข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) และมาตรา ๔๒ กรณีการกล่าวอ้างว่านักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนถูกเจ้าหน้าที่ของรัฐคุกคาม ทำให้ได้รับความหวาดกลัวและเกรงว่าจะไม่ได้รับความปลอดภัย เพื่อโปรดนำเสนอดังกล่าวมาพิจารณาดำเนินการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ วรรคสอง รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย โดยมีสาระสำคัญดังนี้

๑. ความเป็นมา

เครือข่ายปฏิรูปที่ดินภาคอีสาน (คปอ.) ซึ่งเป็นกลุ่มชาวบ้านที่ประสบปัญหาการเข้าถึงสิทธิในที่ดินทำกิน โดยมีสมาชิกเครือข่ายจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และองค์กร Protection International (PI) ประเทศไทย ซึ่งเป็นองค์กรเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนสากลที่ทำงานด้านการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชนแจ้งว่า นักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่เป็นสมาชิกเครือข่ายปฏิรูปที่ดินภาคอีสาน ๓ ราย ร่วมกิจกรรมเดินเพื่อสิทธิ (Walk for Rights) ในวันที่ ๑๑ - ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๙ เพื่อเรียกร้องสิทธิในที่ดินทำกินของประชาชนในพื้นที่อุทยานแห่งชาติภูผาม่าน ถูกเจ้าหน้าที่ของรัฐข่มขู่คุกคาม และแจ้งความดำเนินคดีในความผิดฐานร่วมกันหมิ่นประมาทโดยการโฆษณา อันถือเป็นการคุกคาม ทำให้หวาดกลัว และเป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกของประชาชน จากเหตุการณ์ดังกล่าวอาจมีการกระทำการหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนเกิดขึ้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงมีมติให้มีการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๒๕ ซึ่งใช้บังคับในขณะนั้น

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พิจารณาแล้วเห็นว่า พฤติการณ์ตามที่เกิดขึ้นเป็นกรณีด้านสิทธิพลเมืองเกี่ยวกับเสรีภาพในการแสดงออกของประชาชน จึงได้ดำเนินการตรวจสอบและมีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ตามหน้าที่และอำนาจที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) และมาตรา ๔๒ บัญญัติให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ดังนั้น จึงเห็นสมควรเสนอข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริม

/และคุ้มครอง...

และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เกี่ยวกับเสรีภาพในการแสดงออกของประชาชน กรณีกล่าวอ้างว่านักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชนถูกเจ้าหน้าที่ของรัฐคุกคาม ทำให้ได้รับความหวาดกลัวและเกรงว่าจะไม่ได้รับความปลอดภัย เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาดำเนินการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ วรรคสอง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔๓ วรรคหนึ่ง

๓. ความเร่งด่วนของเรื่อง

เห็นสมควรนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาและมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) และมาตรา ๔๒ ให้มีผลในทางปฏิบัติโดยเร่งด่วน

๔. สารสำคัญของเรื่อง

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาแล้วเห็นว่า การทำกิจกรรมเดินเพื่อสิทธิ (Walk for Rights) เมื่อวันที่ ๑๑ - ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๙ บริเวณบ้านชำผักหนาม - บ้านหนองจาน ตำบลหนองทุ่ม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อเรียกร้องสิทธิในที่ดินทำกินของชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบจากการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติภูผาม่าน และรณรงค์ให้ประชาชนได้รู้สิทธิของตนเอง เป็นการใช้เสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ กิจกรรมดังกล่าวจึงไม่เข้าข่ายความผิดตามพระราชบัญญัติการชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. ๒๕๕๘ และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง โดยการมีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนทั้ง ๓ ราย ได้แก่ นายจรรยา เจริญ ผู้นำชุมชนและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๑๑ ตำบลหนองทุ่ม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ นายเจตต์ แก้วสิงห์ เยาวชนบ้านชำผักหนาม ตำบลหนองทุ่ม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ อาสาสมัครศูนย์ศึกษาและพัฒนานักกฎหมายเพื่อสิทธิมนุษยชน และนายศรายุทธ ฤทธิพิณ สื่อมวลชนสำนักข่าวปฏิรูปที่ดินภาคอีสาน เป็นการใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การสมาคม และการแสดงออกโดยสุจริต เพื่อปกป้องสิทธิของประชาชนจากนโยบายปฏิรูปที่ดินของรัฐที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้าง ซึ่งถูกเจ้าหน้าที่ของรัฐข่มขู่คุกคาม และร้องทุกข์เพื่อดำเนินคดีร่วมกันหมิ่นประมาทโดยการโฆษณา แต่ได้ถอนคำร้องทุกข์แล้ว และเจ้าหน้าที่ตำรวจมิได้มีการดำเนินคดีแต่อย่างใด ต่อมาภายหลังเจ้าหน้าที่ของรัฐได้มีการเจรจาทำความเข้าใจกับนักปกป้องสิทธิมนุษยชนทั้ง ๓ คน จึงไม่อาจสรุปได้ว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐจำกัดเสรีภาพในการแสดงออก ในขั้นนี้จึงยังไม่ปรากฏว่ามีการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน จึงมีมติให้ยุติเรื่อง

อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีข้อสังเกตว่า ปัจจุบันเจ้าหน้าที่ของรัฐบางคนไม่เข้าใจการทำหน้าที่ของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน (Human Rights Defenders) ในการปกป้องสิทธิชุมชนและปกป้องประโยชน์สาธารณะ จึงมักใช้ช่องทางตามกฎหมาย โดยการฟ้องร้องดำเนินคดีทั้งทางแพ่งและทางอาญา โดยมุ่งหวังว่าการฟ้องร้องดำเนินคดีจะทำให้ นักปกป้องสิทธิมนุษยชนยุติการเคลื่อนไหวคัดค้านหรือการแสดงความคิดเห็นโดยสุจริตเพื่อวิจารณ์นโยบายบางประการของรัฐ หรือธุรกิจที่อาจส่งผลกระทบต่อประชาชนโดยการฟ้องร้องดำเนินคดี ซึ่งส่งผลกระทบต่อ นักปกป้องสิทธิมนุษยชนในท้องถิ่นและครอบครัวซึ่งส่วนมากมีฐานะยากจน ทั้งการต้องหาหลักทรัพย์เพื่อใช้สิทธิในการขอลปล่อยตัวชั่วคราว ค่าใช้จ่ายในการจ้างทนายความ ทำให้นักปกป้องสิทธิมนุษยชนซึ่งถูกฟ้องร้องหลายคดีได้รับผลกระทบมากขึ้นไปอีก และการถูกฟ้องร้องดำเนินคดียังส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจ ความรู้สึกหวาดกลัวและมีความยากลำบากในการใช้ชีวิตด้านอื่นๆ ดังนั้น เพื่อให้เกิดการดำเนินงานที่สอดคล้องกับหน้าที่ของรัฐดังที่ระบุไว้ในปฏิญญาว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน และเพื่อเป็นการแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจอย่างแน่วแน่ของรัฐบาลไทยในการส่งเสริมปกป้อง และคุ้มครองการทำหน้าที่ของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม

/ทั้งใน...

ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติจึงควรร่วมมือกันในการแสวงหามาตรการช่วยเหลือนักปกป้องสิทธิมนุษยชนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดการคุ้มครองอย่างเป็นรูปธรรมแก่นักปกป้องสิทธิมนุษยชนต่อไป จึงมีมติให้มีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนมายังคณะรัฐมนตรี รัฐสภา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) และมาตรา ๔๒ ดังนี้

๔.๑ คณะรัฐมนตรีควรกำชับให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้ความรอบคอบและความระมัดระวังในการดำเนินงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นหรือการแสดงออกของประชาชนต่อการกำหนดนโยบายหรือแผนงานของรัฐที่กระทบต่อประชาชน และควรตรวจสอบให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องก่อนที่จะมีการแจ้งความฟ้องร้องดำเนินคดีแก่นักปกป้องสิทธิมนุษยชน

๔.๒ คณะรัฐมนตรี รัฐสภา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ กระทรวงยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด และสำนักงานศาลยุติธรรม ควรเร่งหามาตรการแก้ไขปัญหาการใช้กระบวนการฟ้องร้องดำเนินคดีเพื่อตอบโต้การทำงานของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนหรือที่เรียกว่า “การดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์เพื่อระงับการมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ (Strategic Lawsuits Against Public Participation - SLAPPs)”

๔.๓ คณะรัฐมนตรีร่วมกับคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม และรัฐสภา ควรดำเนินการเพื่อให้มีกฎหมายที่มีเนื้อหาในการป้องกันปัญหาการฟ้องคดีโดยไม่สุจริตหรือเพ้อถวน แกล้ง เพื่อป้องกันการดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์เพื่อระงับการมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะของประชาชน (Anti – SLAPPs Law)

๕. ข้อเสนอ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติขอความกรุณาท่านโปรดนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการตามรายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๑๓๒/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๑ ให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ วรรคสอง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔๓ วรรคหนึ่ง ต่อไป

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ผลเป็นประการใดโปรดแจ้งให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทราบด้วย จะขอบขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายวัส ดิงสมิตร)

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กลุ่มงานติดตามและสารบบสำนวน

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๑๙๙๑

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๙๕๗๒